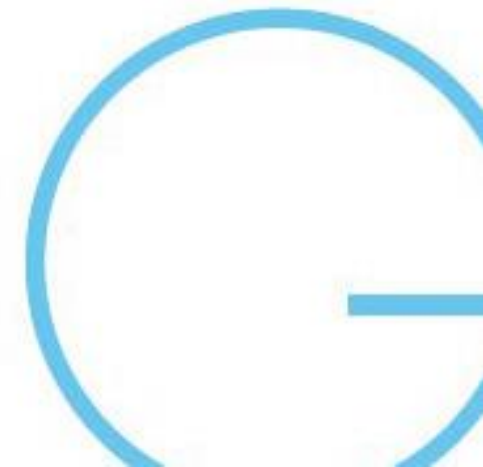
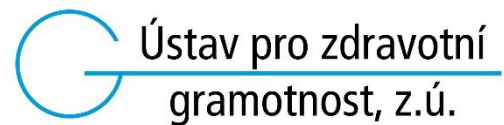

Výzkum zdravotní gramotnosti - HLS

Zdeněk Kučera

Akční síť WHO M-POHL

Aktivity sítě WHO M-POHL se ubírají třemi směry:

- **HLS** (Health Literacy Surveys)
- **OHL** (Organizational Health Literacy)
- **EVPOP** (Evidence-based Policy and Practice)

Ve všech třech oblastech existují výzvy pro **výzkum či evaluaci**

Současně jsou vodítkem pro tvorbu a implementaci **intervenčních programů**

OHL: Nemocniční zdravotní gramotnost

8 standardů – položek hodnotícího schématu

1. Implementuje osvědčené postupy zdravotní gramotnosti ve všech strukturách a procesech
2. Přípravuje dokumenty, materiály a služby se všemi partnery s jejich participací
3. Školí personál směrem k posilování osobní a organizační zdravotní gramotnosti
4. Nabízí snadnou navigaci a přístup ke službám, dokumentům a dalším materiálům
5. Uplatňuje osvědčené postupy zdravotní gramotnosti v komunikaci s pacienty
6. Podporuje zdravotní gramotnost pacientů a příbuzných během hospitalizace a po propuštění
7. Podporuje osobní zdravotní gramotnost zaměstnanců s ohledem na pracovní rizika a životní styl
8. Podporuje osobní zdravotní gramotnost místních obyvatel a rozšiřování organizační zdravotní gramotnosti v regionu

Rating s pomocí operacionalizace do cca 160 indikátorů – zkrácená verze cca 60 indikátorů

OHL: Zdravotní gramotnost v kontextu primární péče

7 standardů – položek ratingu

1. Poskytuje snadný přístup k primární péči a usnadňuje navigaci
2. Komunikuje jasným a snadno srozumitelným jazykem
3. Podporuje zdravotní gramotnost uživatelů
4. Podporuje zdravotní gramotnost poskytovatelů
5. Integruje zdravotní gramotnost do řídicí a organizační struktury
6. Podporuje další aktivity organizace ve vztahu k zdravotní gramotnosti
7. Podporuje digitální zdravotní gramotnost

Operacionalizace do podoby cca 50 indikátorů

EVPOP – Evidence Based Policy and Practice

Vodítko pro zhodnocení státu či regionu z hlediska implementace principů zdravotní gramotnosti

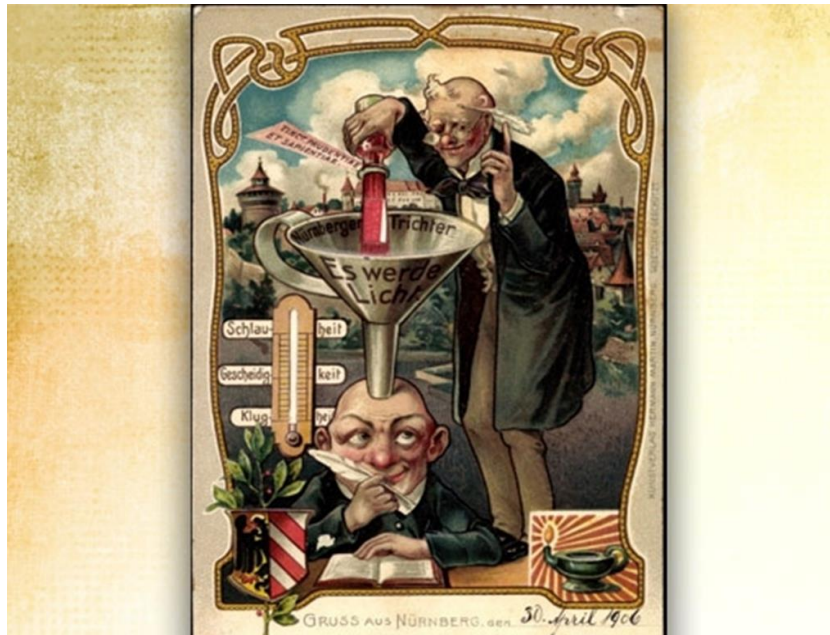
Checklist: Adaptace „Akčního cyklu veřejného zdravotnictví“

- Situační analýza
- Stanovení agendy
- Tvorba politik a strategií
- Implementace
- Evaluace a monitoring

18 položek checklistu

HLS – Populační studie úrovně individuální zdravotní gramotnosti: vyjasnění pojmů

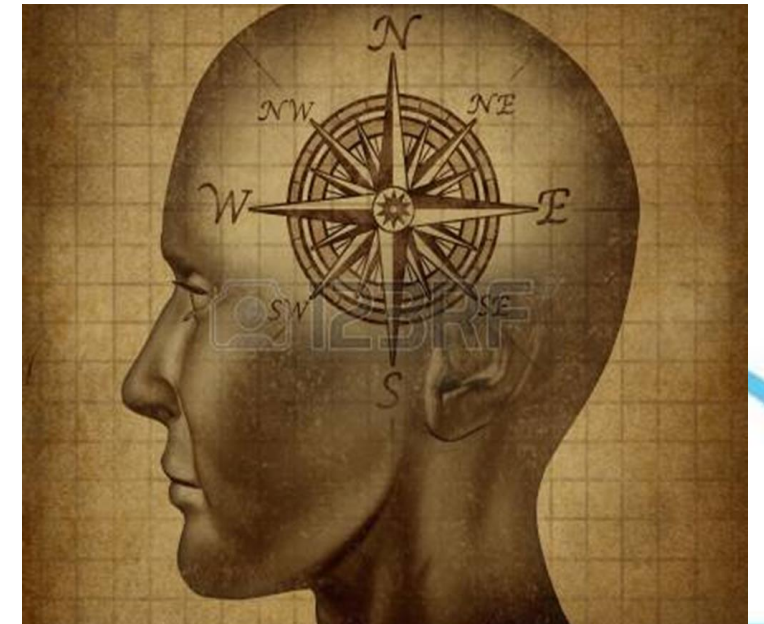
Zdravotní výchova:
Norimberský trychtýř

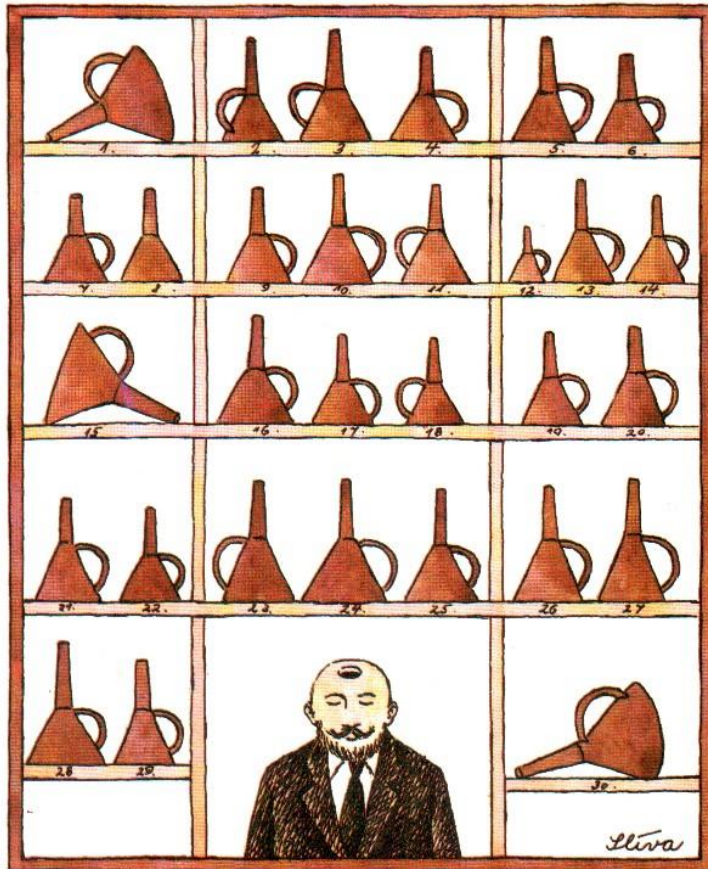
Podpora zdraví:
komplexní politický systém

Zdravotní gramotnost:
kompas v hlavě

Zdravotní výchova (osvěta) je velice důležitá, ale není snahou o zvýšení úrovně zdravotní gramotnosti

Výzkumy efektů zdravotní výchovy (osvěty) zkoumají v intencích modelu KAB

- Znalosti
- Postoje
- Chování
- **Nikoli úroveň zdravotní gramotnosti**

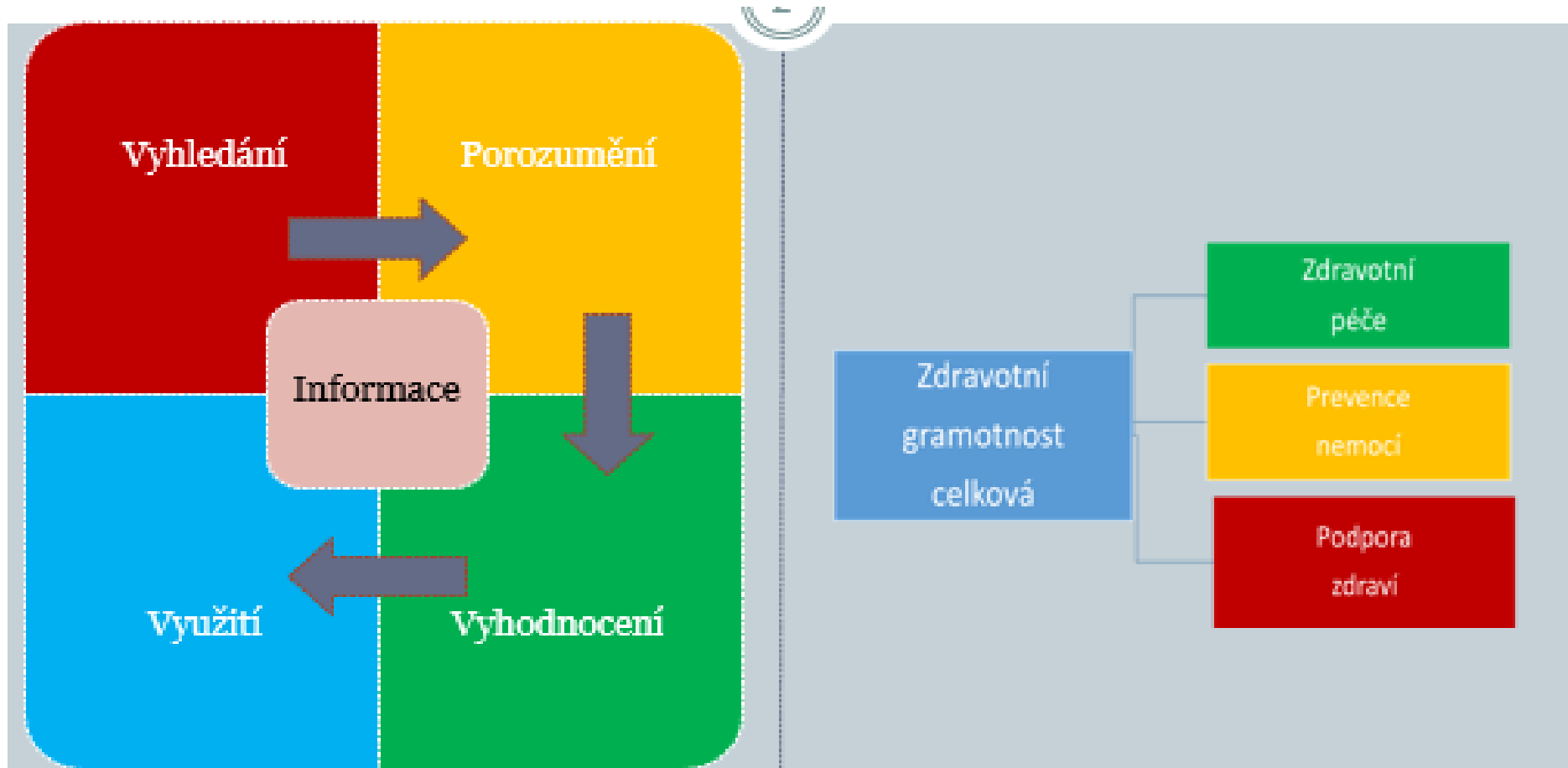
Správná definice zdravotní gramotnosti umožní správnou volbu instrumentu měření

Definice zdravotní gramotnosti

- Kristine Sørensen (2019) uvedla 26 definic zdravotní gramotnosti
- Pro nás je relevantní definice WHO (2013):
„Zdravotní gramotnost navazuje na obecnou gramotnost a zahrnuje znalosti lidí, jejich získat, pochopit, zhodnotit a využít informace týkající se zdraví tak, aby byli v životě schopni uvážlivě rozhodovat o zdravotní péči, prevenci nemocí a podpoře zdraví se záměrem udržet a zlepšit kvalitu života v průběhu životního cyklu“.

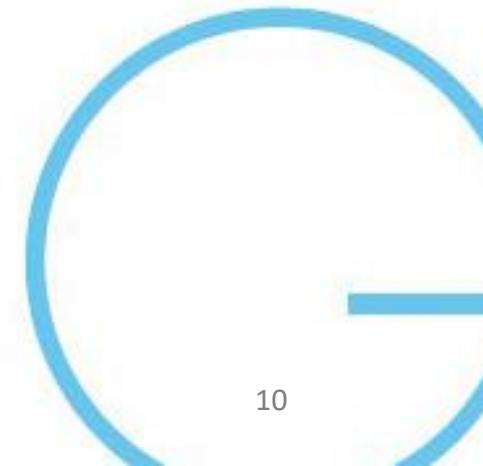

Schematické zobrazení informačního cyklu ve třech oblastech

Převedení schématu do tabulky schopností spojených se zdravotní gramotností

Zdravotní gramotnost	Dostupnost zdravotních informací	Porozumění zdravotně relevantním informacím	Vyhodnocení zdravotně relevantních informací	Aplikace či využití zdravotně relevantních informací
Zdravotní péče	1. Schopnost získat informace o medicínských tématech	2. Schopnost porozumět medicínským informacím a pochopit jejich smysl	3. Schopnost interpretovat a vyhodnotit medicínské informace	4. Schopnost činit poučená rozhodnutí u medicínských problémů
Prevence nemocí	5. Schopnost získat informace o rizikových faktorech	6. Schopnost porozumět informacím o rizikových faktorech a pochopit jejich smysl	7. Schopnost interpretovat a vyhodnotit informace o rizikových faktorech	8. Schopnost posoudit relevanci informací o rizikových faktorech
Podpora zdraví	9. Schopnost získávat nové zdravotně relevantní informace	10. Schopnost porozumět zdravotně relevantním informacím a pochopit jejich smysl	11. Schopnost interpretovat a vyhodnotit zdravotně relevantní informace	12. Schopnost zaujmout poučený názor na zdravotní otázky

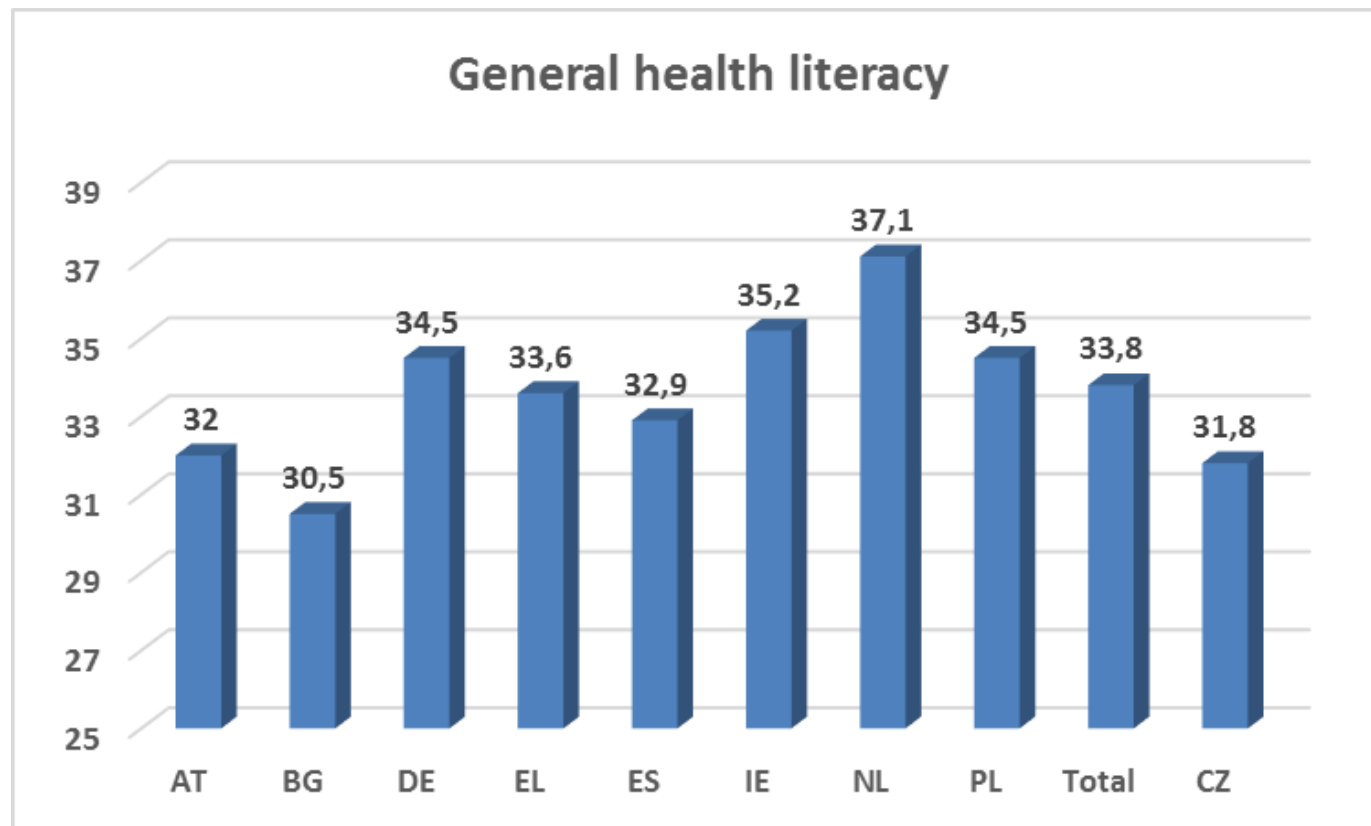
Instrumenty HLS a populační šetření

- **HLS-Q 47**
- HLS-Q22
- HLS-Q16
- **HLS-Q12**
- HLS-Q6

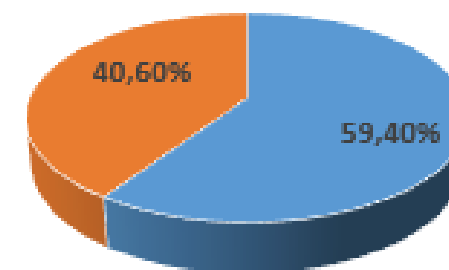
Zvýrazněné instrumenty jsou standardizované pro českou populaci

- **HLS-EU-8:** Studie z desátých let v osmi zemích EU (DE,NL,AT,PL,ES,BG,GR,IE)
 - **HLS₁₅-CZ:** replikace šetření HLS-EU-8 v r. 2015
- **HLS₁₉:** Šetření M-POHL v 17 zemích evr. regionu WHO 2019-2021
- **HLS₂₄:** Probíhající studie, Česku se zapojí během tohoto roku

HLS-EU-8 & HLS₁₅-CZ: srovnání výsledků

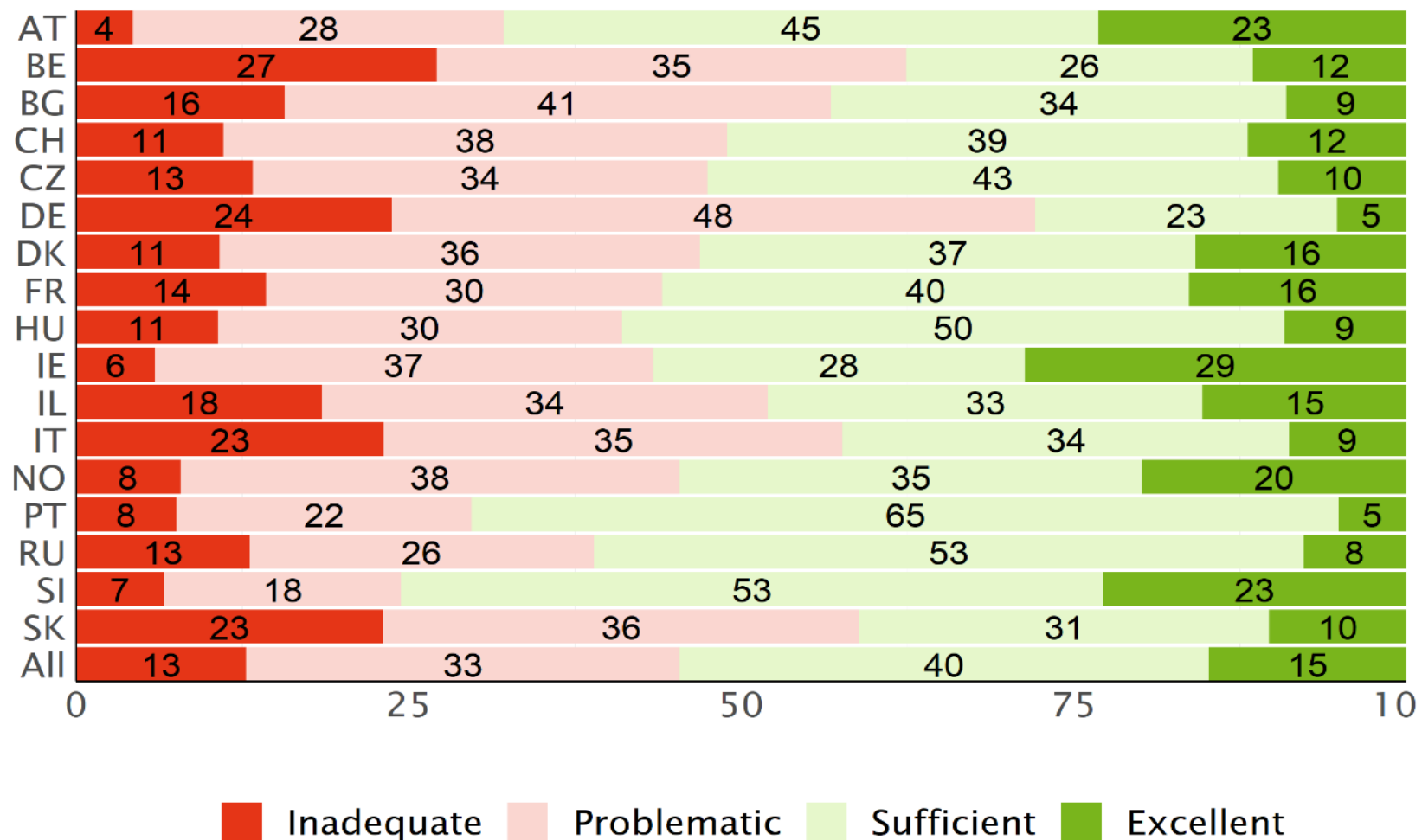
Health literacy

■ Inadequate & problematic ■ Excellent & sufficient

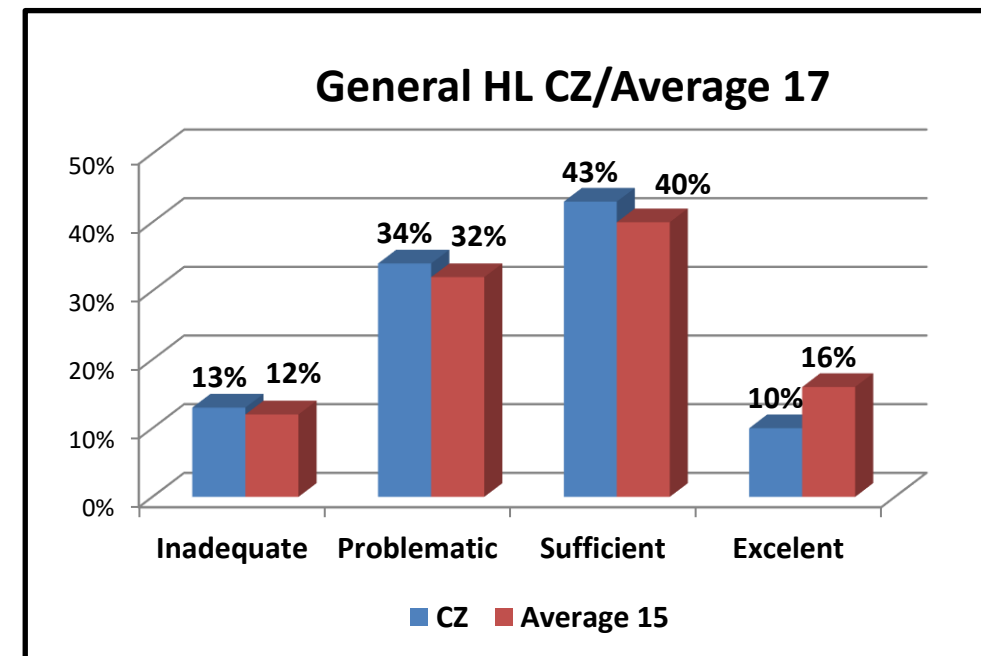
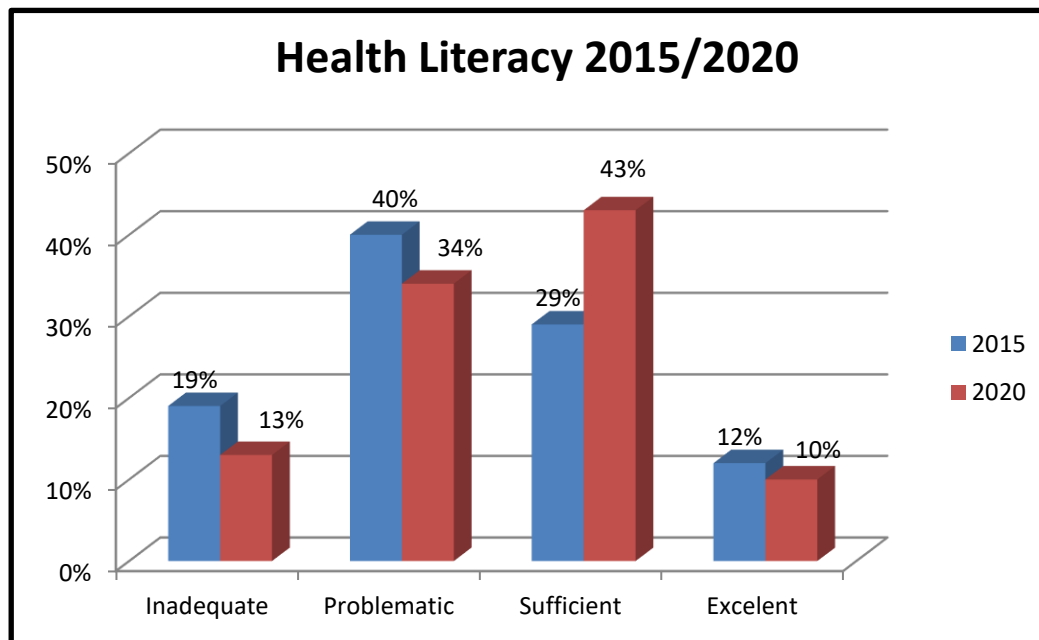
- Česko zaostává za průměrem EU-8 o 12 %
- Téměř 60 % s omezenou zdravotní gramotností

HLS₁₉: Zdravotní gramotnost v 17 zemích

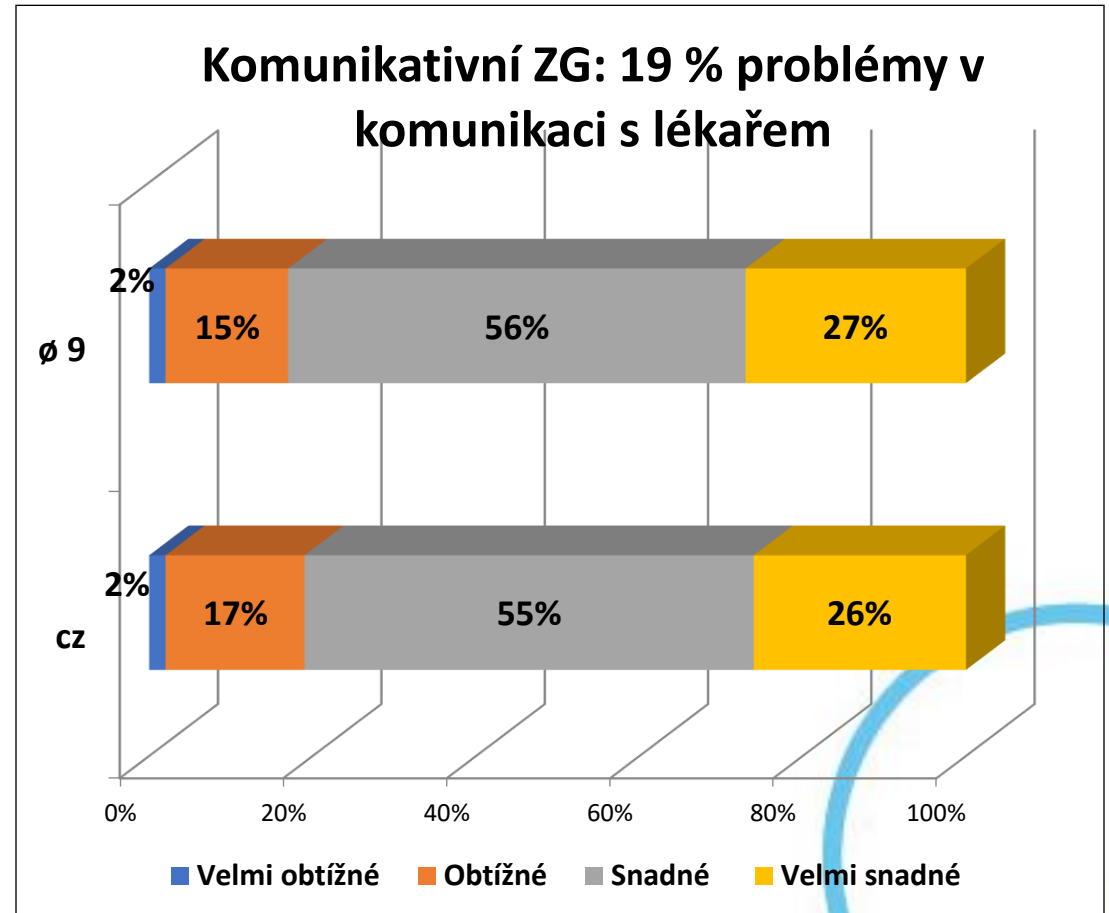
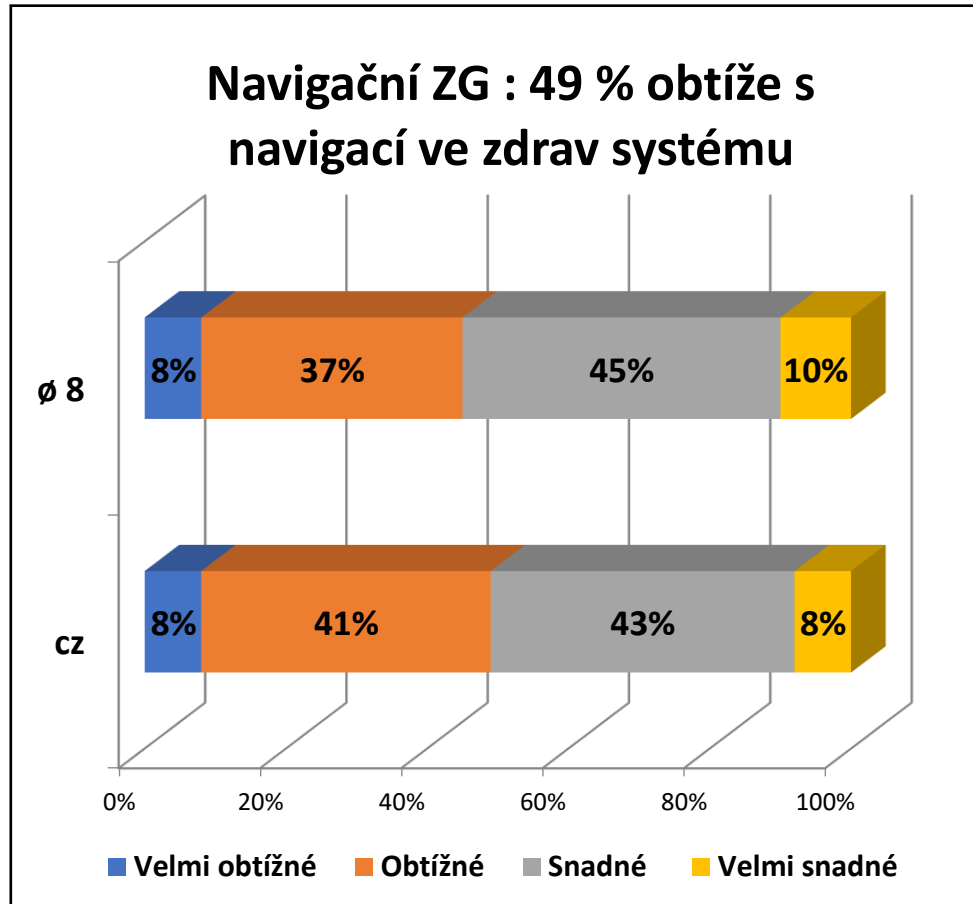

HLS₁₉ M-POHL survey – srovnání během 5 let

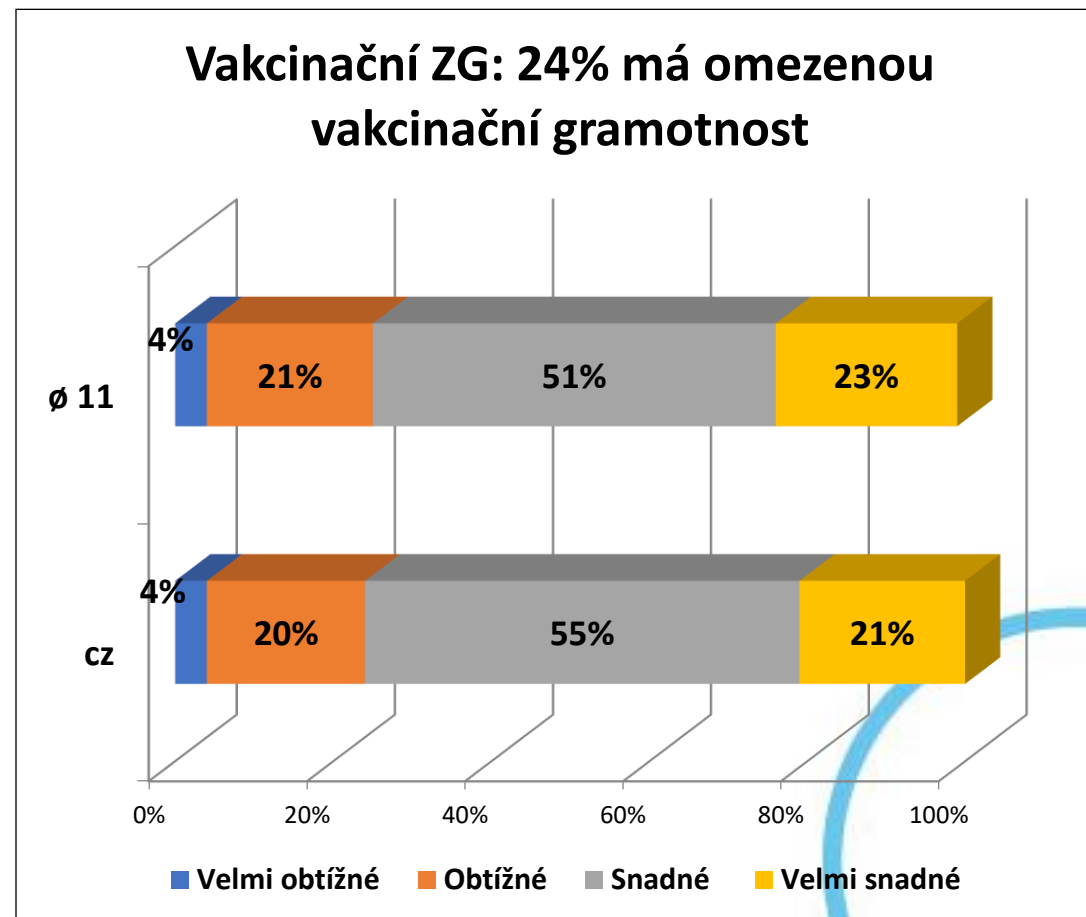
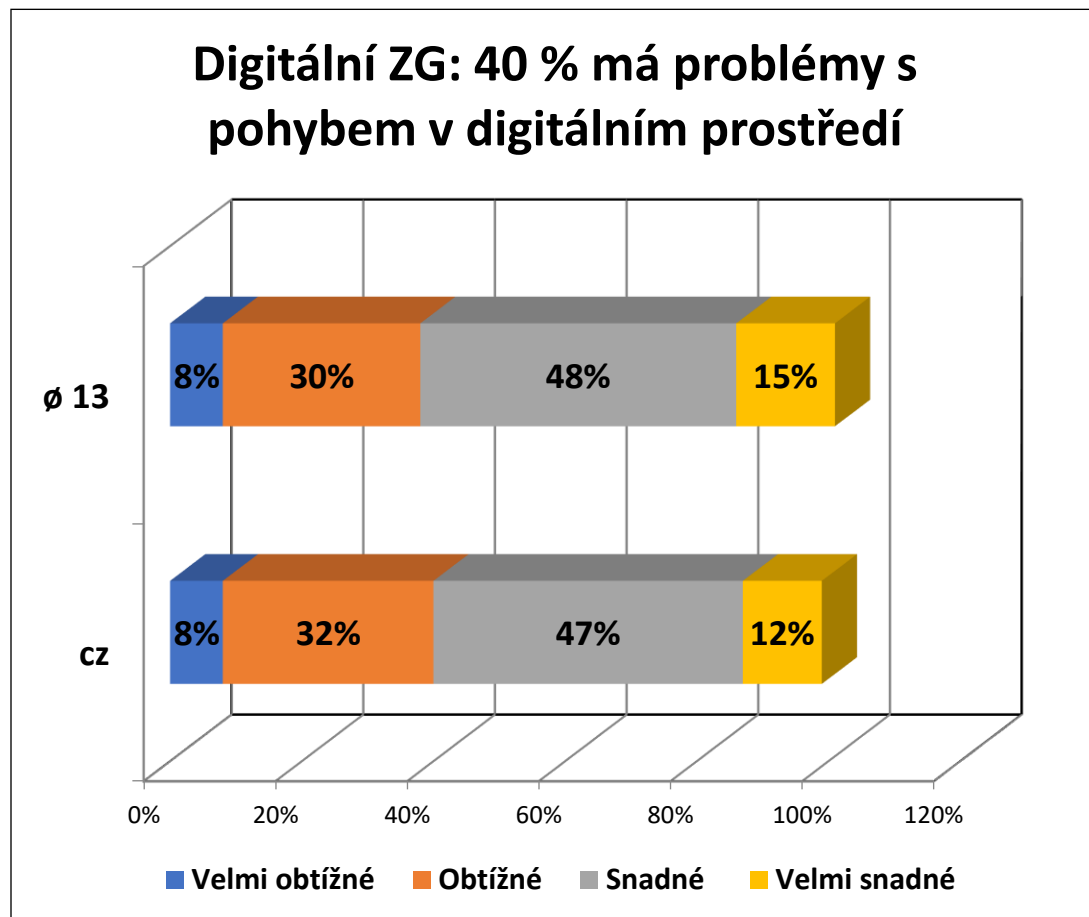
- Během pěti let – zlepšení o cca 12 %
- V ČR sběr dat v r. 2020 – UZG, financování zdravotními pojišťovnami
- Česko blízko průměru zkoumaných zemí
- 56:53 % přijatelné úrovně \ZG

Navigační a komunikativní zdravotní gramotnost CZ vs Ø sledovaných zemí

Digitální a vakcinační Zdravotní gramotnost: CZ vs Ø sledovaných zemí

Šetření zdravotní gramotnosti u rizikových a patientských skupin

- Šetření ZG ve skupinách chronických pacientů
 - Chronicky nemocní pacienti s KVCH
 - Chronicky nemocní onkologičtí pacienti
 - Pacienti s DM
 - Atd. atp.
- Šetření seniorů
- Šetření v komunitách migrantů
- Šetření ve vyloučených komunitách

Zájem o využití nástrojů HLS-Q

Studie zdravotní gramotnosti v Armádě ČR

Zájem projevují především studenti VŠ

- UK
 - FSV
 - FTVS
 - FF
- ČVUT
- MU
- JČU
- UJEP
- UP

Dále i doktorandi ze zdravotnických pracovišť

Snaha o dohodu s fakultami na koordinaci bc, mg, phd prací

Nabídka ÚZG

- Realizace kvazi-populačního šetření u definované populace
- Spolupráce při realizaci auditu organizační zdravotní gramotnosti ve zdravotnickém zařízení
- Konzultace k realizaci programu rozvoje organizační zdravotní gramotnosti